

Seria: Profesorki Super-Babki
 Odcinek nr: 133
 Podseria: **paragraf22/wyjątek potwierdza regułę**

WANDA SIEMASZKOWA

szkoły aktorstwa w USA oraz w Bydgoszczy

Polecane/omawiane książki:

- [A] Edward Krasieński¹: Wanda Siemaszkowa, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa, 1963.
 [B] Dariusz Kosiński: Sztuka aktorska Wandy Siemaszkowej, Universitas, Kraków, 1997.
 [C] Wanda Siemaszkowa i jej teatr, Redakcja naukowa: Anna Jamrozek-Sowa, Joanna Puzyna-Chojka, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, 2015.

Bohaterka obecnego odcinka **Wanda Felicja Katarzyna Siemaszko**, z domu Sierpińska, urodziła się 30 grudnia 1867 roku w Lipowej koło Kobrynia² (dziś na Białorusi, ok. 50 km od obecnej granicy), a zmarła 6 sierpnia 1947 w Żarnowcu, w miejscowości gdzie dworek miała Maria Konopnicka, właśnie w tymże dworku. Powszechnie, w mediach, nazywana była i jest **Wandą Siemaszkową**. Zmarła 2 lata po II wojnie światowej. Czy jest znana?? Może!!

Była wybitną polską aktorką teatralną, reżyserką, pedagożką³, dyrektorką kilku teatrów tj.: **Teatru Miejskiego w Bydgoszczy (1920–1922)**, Teatru Popularnego im. Bogusławskiego

¹ „Krasieński EDWARD, ur. 10 I 1933, Kazimierówka k. Radomia, *historyk teatru*; od 1992 profesor Instytutu Sztuki PAN; od 1993 red. nacz. „Pamiętnika Teatralnego”; prace z historii teatru pol., m.in. *Teatr Jaracza. Ateneum 1928–1939* (1970), *Warszawskie sceny 1918–1939* (1976), *Stefan Jaracz* (1983), *Teatr Polski Arnolda Szyfmana 1913–1939* (1991).” <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Krasinski-Edward;3927061.html>;

² Na cmentarzu w Kobryniu jest grób brata Adama Mickiewicza – Aleksandra (<https://pl.wikipedia.org/wiki/Kobry%C5%84>; m. in. zdjęcie pomnika nagrobnego).

³ <https://sjp.pwn.pl/slowniki/pedago%C5%BCKa.html>; słownik.

w Poznaniu (1930–1931) oraz Teatru Ziemi Rzeszowskiej (1945–1947). **Zagrała Pannę Młodą na prapremierze Wesela Stanisława Wyspiańskiego w 1901 roku⁴.**

Wracajmy jednak w inne strony tj. do Bydgoszczy. To miasto rodzinne eseisty, a o dyrektorowaniu naszej HEROINY dowiedział się dopiero przygotowując tenże odcinek serii. Wanda znalazła się w serii (zgodnie z niepisany regulaminem) ze względu na bycie **wykładowczynią szkół aktorskich!!!**. Ciekawa i raczej nieznaną jest historia szkoły dramatycznej w Bydgoszczy.

Bydgoszcz to miasto, któremu prawa miejskie nadał Król Kazimierz Wielki. W okresie zaborów należało do Prus — najeźdźców. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości – nowe władze naszej ojczyzny sprzyjały napływowi Polaków z wyższym wykształceniem, aby zastąpić kadry niemieckie. (Przecież!!) Zaborcy piastowali wszelkie ważne funkcje i urzędy, Polacy to głównie robotnicy, rzemieślnicy. Po 1918 roku, **Niemcy** licznie wyjeżdżali do Niemiec, nie chcąc mieszkać w nowopowstałej Polsce. Miasto rodzinne eseisty ucierpiało w czasie II wojny światowej w straszny sposób.... Kadry powoli napływały, i napłynęły do roku 1939, ale zostały prawie do zera wymordowane przez Hitlerowców – ok. 20 000 mieszkańców: lekarze, nauczyciele, policjanci, prawnicy, harcerze, księża, drobni przedsiębiorcy, działacze niepodległościowi, pracownicy administracji, inżynierowie, portowcy, także rzemieślnicy i robotnicy. Rodzice eseisty w ramach socjalistycznego nakazu pracy (lekarz oraz inżynier) zostali skierowani tu w latach 50-tych XX wieku, aby zastąpić tychże zamordowanych. Miasto zostało przez nich zaaprobowane w pełni.

Wróćmy jednak do lat 20-tych. Magistrat Bydgoszczy wymyślił iż podniesieniem prestiżu miasta będzie polski teatr, który stanie się *ośrodkiem integracji* nowej polskiej inteligencji. W drodze konkursu ofert wybrano słynną Wandę Siemaszkową. Zawarto z NIA kontrakt na 5 lat na prowadzenie teatru, w formie dzierżawy, z pewną pulą dotacji od miasta.

Wanda Siemaszkowa tworzyła bydgoski teatr w trudnych czasach pozaborowego i powojennego (wojna z Rosją Bolszewicką) kształtowania się miasta w nowej niepodległej

⁴ <https://niezlasztuka.net/o-sztuce/stanislaw-wyspianski-portret-wandy-siemaszkowej-w-stroju-scenicznym-panny-mlodej-z-wesela/>; zdjęcia Siemaszkowej

oraz

pierwszego plakatu z WESELA!!

rzeczywistości, co wiązało się ze zmianami ludnościowymi – jak napisano powyżej. Stąd ambitny teatr Siemaszkowej „nie zyskał uznania publiczności” i po dwóch latach w porozumieniu z Magistratem Siemaszkowa zrezygnowała z dyrektorskiego urzędu. W poniżej podanych linkach jest filmik wyjaśniający tę sprawę, warto go wyklikać. Skonstruowany, wymyślony przez Dyrektorkę repertuar okazał się zbyt trudny (?), ambitny, aby przyciągnąć widzów na cały sezon występów. Grała klasykę polską Wyspiańskiego, Mickiewicza, Fredrę, ale też Zapolską, Przybyszewskiego oraz Żeromskiego. **Nie chciała** wystawiać sztuk „niższego lotu” proponowanych przez lokalnych twórców... Po przez to „zyskała” nieprzychylność lokalnej prasy. Dziś wydaje się iż była to tzw. „mission impossible”. Wciągnięcie wszystkich warstw społeczeństwa w bycie fanami teatru wymagało repertuaru zadawalającego też gusty np. rzemieślników, robotników..., także wojskowych oraz wymagało czasu. Czy było to możliwe natychmiast po utworzeniu NIEPODLEGŁEJ POLSKI?? To musiał być proces i był... tylko już pod inną dyrekcją teatr rozwijał się prężnie i dotrwał do wybuchu wojny (niestety dla teatru, niestety dla całej Polski – np. budynek zburzono). Dodatkowym aspektem był fakt, iż stolicą **województwa Pomorskiego**⁵ był Toruń. Dziś województwo kujawsko-pomorskie ma dwie stolice (właśnie) w Bydgoszcy i Toruniu. W Bydgoszcy władze osadziły liczne oddziały Wojska Polskiego, co kontynuowały także władze komunistyczne.

W 1921 roku nasza Heroina założyła Dom Aktora, który mieścił się przy ulicy Gdańskiej 164 oraz pierwszą w Bydgoszcy **Szkołę Dramatyczną**, w której była również pedagogiem, aktorzy przecież mogli być tylko ze szkół artystycznych zaborców. Austriacy pozwalali na język polski w teatrze. Szkoła w Bydgoszcy funkcjonowała do 1922 roku, do momentu odejścia Wandy Siemaszkowej z Bydgoszcy, a potem krótko wznowiona w Polsce socjalistycznej. W czasie wojny z Bolszewikami zginął syn Bohaterki, co zapewne trochę osłabiło (akurat w tym czasie) psychikę Jej jako matki, ale też jako menedżerki. Esej to esej to nie dzieło historyczne, ale choć tych kilka zdań informuje o mało znanych faktach z życia naszej Heroiny.

Na podstawie [K3] warto dodać iż w końcu XIX wieku w miejscu skasowanego klasztoru karmelitów wybudowano teatr, który spłonął w 1835, nowy zbudowano w 1836 roku, który

⁵ <https://expressbydgoski.pl/retro-bydgoszcz-tak-wygladalo-miasto-przed-ii-wojna-swiatowa-archiwalne-zdjecia/ar/c1-15832339>; zdjęcia z Bydgoszcy – niektórych budynków już nie ma.

zniszczono w czasie II wojny światowej, zatem miasto nie miało szczęścia do teatru niemieckiego. Dla Polaków przyjeżdżały teatry objazdowe z Poznania, ale nie mieli prawa grać w niemieckim budynku. Wynajmowano odpowiednio duże sale, gdzieś w mieście. Po 1902 roku zakazano wystawiania nawet takich przedstawień (Prusy)/ str. 162/.

W książce [K3] można przeczytać iż po Siemaszkowej, dyrektorami Teatru Miejskiego/Polskiego byli: 1922-1927 – Józef Karbowski, 1925-1926 – Karol Benda oraz 1926-1927 – Ludwik Dybizbański. Grywali: Ludwik Solski, Irena Solska, Mieczysława Ćwiklińska, Stefan Jaracz, Juliusz Osterwa i Hanka Ordonówna, a także wielu innych. Siemaszkowa zaczęła jednak dobrą serię!!!

Opuszczamy Bydgoszcz, wracamy do naszej Heroiny. W kolejnych latach swojego życia zdecydowała się też na bardzo odważny krok – wyjazd do **Stanów Zjednoczonych**, gdzie spędziła dwa lata, występując dla Polonii i pełniąc rolę kierownika tamtejszych polskich szkół dramatycznych. W 1926 roku założyła w Chicago prywatną **szkołę deklamacji i gry scenicznej nazwaną Studium**. Wcześniej karierę w USA próbowała robić Helena Modrzejewska, być może z większym powodzeniem. Każda próba zaistnienia w Stanach Zjednoczonych to wielkie wyzwanie. Choć działała w środowisku polonijnym, na pewno było to wielkie doświadczenie – próba woli, umiejętności, zniesienia presji, niepewności. Wydaje się, że były to dwa piękne lata w Jej życiorysie.

Omawiana książka [A] była wydana w 1963 roku, zatem prawie 60 lat temu. Prace [B, C] nie będą omawiane. [A] ma mały format kieszonkowy, 190 stron tekstu oraz wkładkę z czarno-białymi zdjęciami na papierze kredowym. Publikacja może miała obwolotę, bo okładka jest uboga graficznie, okładki są miękkie, książka jest sklejana. **PIW** to prestiżowe wydawnictwo, autor to wybitny krytyk teatralny i historyk teatru. UWAGA! było kilka osób o tym imieniu i nazwisku, a nam chodzi o tego który pisał książki o teatrze i aktorach. Autor publikacji dokonał benedyktyńskiej pracy czytając źródła: listy, programy teatralne, gazety - w odnośnikach podaje Tytuły gazet, daty i strony. Zdjęcia pozyskał m.in. od rodziny Bohaterki, listy (na szczęście zachowane) są w archiwach w różnych miastach m.in. do Lucjana Rydla. Fotografii jest 32 we wkładce plus jedna przed stroną tytułową wewnętrzną. Ze spisu fotografii możemy się dowiedzieć o jaką rolę Siemaszkowej chodzi oraz gdzie zdjęcie zrobiono. Od strony 155 do 187 jest spis Jej (być może) wszystkich ról, reżyserii,

wystawień/realizacji itd. – z datami premier, rolami, podzielony na sezony, coś godnego najwyższego uznania. Na stronie 125 mamy dane odnośnie Jej działalności w Teatrze w Bydgoszczy tj.: reżyserzy, dekorator, wielka lista aktorów – około 30 nazwisk; m.in. Franciszek Brodniewicz⁶, Wacław Kaliciński⁷, a ci inni to dziś zupełnie nieznanymi zwykłymi ludziami. Ponadto jest spis ok. **20 sztuk**, które grywano w Bydgoszczy za Jej dykcji – aktorzy narzekali na dyrektorkę, iż muszą opanować tyle tekstów i ról jednocześnie.

„Pani z Łomży” to tytuł rozdziału o Jej młodości. Mamą była Emilia z Prenierów, z rodziny szwajcarskiej, a Jej ojcem Feliks Władysław Sierpiński, wychowanek szkoły wojskowej w Genui, skrzypek z zamiłowania, pochodzący z rodziny ziemiańskiej. W Łomży założył grupę teatralną, która grywała przez 10 lat. Zatem z teatrem była obeznana od lat dziecińczych. Rodzice wysłali Ją do gimnazjum w Łomży, a następnie na pensję do Warszawy (Pani Henryki Czarnockiej). Trwał zabór rosyjski (i inne), Ona w 1886 roku (mając 19 lat) zaczęła brać prywatne lekcje aktorstwa w Józefa Kotarbińskiego⁸... Już jest ciekawie.

Po roku przeniosła się do Krakowa – wtedy był to zabór austriacki, pojechała razem z mamą. Autor cytuje wspomnienia Bohaterki, gdzie przyznaje się Ona iż nie zdała egzaminu **z języka rosyjskiego** (w obecności wizytatora Kryłowa). **Rosyjskiego się super nie nauczyła**, ale zapewne władała niemieckim i angielskim.

Przed ówczesnym dyrektorem **Teatru Krakowskiego** Jakubem Gliksonem, wykazała się umiejętnościami, a także miała dobre opinie członków zespołu – co zaowocowało podpisaniem kontraktu. Debiut – 8 października 1907 w „Dziwaku” Aleksandra Mańkowskiego⁹.

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Franciszek_Brodniewicz; w Wikipedii o aktorze, grał w filmach przedwojennych Trędowata, Doktor Murek oraz Wierna Rzeka.

⁷ <https://encyklopediateatru.pl/osoby/40927/waclaw-kalicenski>; o aktorze.

⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Kotarbi%C5%84ski; nauczyciel Bohaterki, ktoś wybitny!!!!!! **Wystawił premierę WESELA w 1901**. Znał zatem odtwórczynię roli Panny Młodej od lat, wiedział, że go nie zawiedzie.

⁹ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksander_Ma%C5%84kowski_\(pisarz\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksander_Ma%C5%84kowski_(pisarz)); dramaturg --- dziś zupełnie zapomniany.

Książka jest niezwykle szczegółowa, naszpikowana datami, miejscowościami, wydarzeniami oraz nazwiskami – kopalnia wiedzy historycznej o Bohaterce oraz środowisku artystycznym i inteligentnym. Strona 19 – mamy spis kilkunastu ról granych przez naszą Bohaterkę – Zemsta (Klara), Skąpiec (Eliza), Kupiec Wenecki (Jessyka) i wiele innych. Zatem od razu – kariera i uznanie. Mimo wszystko, przeniosła się na pewien czas do Teatru we Lwowie. We Lwowie założyła studio aktorskie, w którym przygotowywała nowe zastępy aktorów (zatem nie tylko w Bydgoszczy i USA). Tu dwukrotnie zdarzyło się Jej grywać razem z **Helena Modrzejewską**. W dniu 25 listopada 1894 roku grała po raz ostatni we Lwowie w teatrze hr. Skarbka¹⁰, wróciła ponownie do Krakowa. Kolejny rozdział to „Primadonna podwawelska” – esej/recenzja to nie streszczenie.

Siemaszkowa miała niezwykle życie zawodowe. W 1888 roku wyszła za mąż za aktora Antoniego Siemaszkę i od tej pory używała tylko tego nazwiska w Swojej karierze scenicznej. Występowała w 1910 roku we Wiedniu i Zagrzebiu w 1910 roku grała w sztuce Ibsena „Duchy” panią Helenę Alvig¹¹, zapewne po niemiecku – wtedy to były Austro-Węgry. Była to jedna z Jej wielkich ról, grała ją przez 20 lat, także w Stanach Zjednoczonych. Strona 101: „krytyka wiedeńska akcentuje szlachetność **tonu** i ruchów, wytworność sylwetki, wybuch czułości macierzyńskiej” - skoro krytyka wiedeńska coś mówiła to znaczy, że grano po niemiecku.

Miała 4 dzieci, jak podano wyżej, jeden z Jej synów zginął w obronie Polski. Doszło do separacji z mężem bo był hazardzistą. Strona 9: grał w ruletkę w Monte Carlo, robił długi, Ona na początku je spłacała. *Uzależnienie* to coś niezwykle poniżającego człowieka. Czasem nie można kogoś takiego wyleczyć.

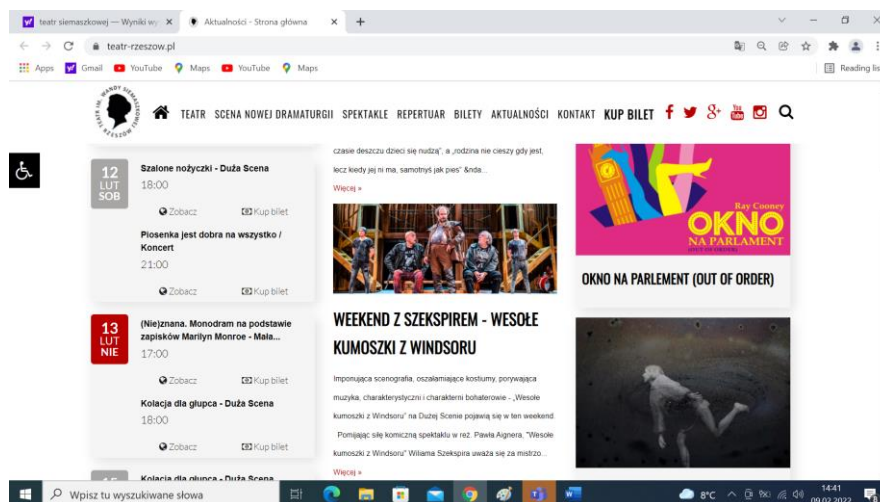
Co za pech dla Niej oraz dla dzieci. Tego nie można wyklikać na żadnej stronie – wielogodzinne próby. Autor książki dalej tej sprawy nie rozwija. Nie ma co wnikać w tak przykre spawy. To pewien smutny i trudny rys w Jej przepięknej biografii.

¹⁰

https://pl.wikipedia.org/wiki/Teatr_Skarbkowski; informacja o teatrze we Lwowie.

¹¹ <https://pl.wikibusz.com/858035-ghosts-play-PKMBVL>; o Duchach – Ibsena.

Nie ma co się dziwić iż nie mogła żyć dalej razem z kimś - kto nie jest w stanie pokonać nałogu.



Strona Teatru im. Wandy Siemaszkowej;
w Logo teatru jest jej profil

Potem znowu grała we Lwowie, a także w teatrach całej Polski, grupy objazdowe z wybitnymi realizacjami np. Dziady – **Katowice** (1935), Bydgoszcz, Lwów.

Można by się zapytać czy dzisiaj teatr (w opozycji do kina) ma powodzenie? Warto poklikać, natomiast w dzisiejszym mieście eseisty, czyli w Bielsku-Białej teatr cieszy się niezwykłym powodzeniem, 100% widowni. Tajemnica – to dyrektor genialnie zestawiający repertuar, równocześnie super reżyser i manager oraz grupa przewspaniałych aktorów, każdy jest pierwszy! No, prawie. Repertuar to mix komedii, utworów a’la musical, klasyki polskiej i światowej, sztuki z ostatnich lat (młodych autorów), wszystko to bez ekscesów i obrażania grup widzów. Niezła recepta. Gdy grali WESELE, wydawało się, co jeszcze można zrobić lub czy może być coś nowego, oryginalnego? I było oryginalnie, zwłaszcza kostiumy – bajkowe oraz scenografia (jakby bez scenografii) ciemna surowa, z odsłonięciem tylnej ściany teatru. Warto było to zobaczyć. Ale to raczej wyjątek na tle Polski.

Jak nasza Bohaterka przeżyła II wojnę światową autor książki nie podaje. Natomiast na stronie Teatru w Rzeszowie czytamy: "Na początku sezonu 1939/1940 rozpoczęła pracę w Polskim Państwowym Teatrze Dramatycznym we Lwowie, gdzie pracowała przez pierwsze lata II wojny światowej. Od 1942 roku przebywała u syna w Wieliczce, ucząc języka polskiego na tajnych kompletach." A zatem spod władzy Sowietów, przeszła do Generalnej Guberni, uczenie było zakazane przez Niemców, groziło więzieniem i obozem. Jednak Wieliczka - blisko Krakowa - okazała się miejscem do uratowania życia.

W rozdziale ostatnim „Polska Duse¹²” autor polecanej książki omawia szczegółowo istotę Jej osiągnięć artystycznych¹³. Uogólnia charaktery jakie grała, w czym bywała najlepsza, dlaczego była sławna.... Aktorki Duse nikt dzisiaj nie zna, więc porównanie jest bez sensu dla dzisiejszego czytelnika.

Jeszcze raz - książka pełna szczegółów napisana „z miłością, podziwem oraz szacunkiem” dla Bohaterki – warto tę postać sobie przypomnieć, zwłaszcza w Bydgoszczy.

Dziś w Rzeszowie jest Teatr im. Wandy Siemaszkowej – zatem jest upamiętniona w mieście, gdzie kończyła karierę artystyczną.

12

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Eleonora_Duse#:~:text=Eleonora%20Duse%20%28ur.%203%20pa%C5%BAdziernika%201858%20w%20Vigevano%2C,r%C3%B3l%20roz%C5%82awionych%20przez%20jej%20wieloletni%C4%85%20rywalk%C4%99%20Sar%C4%99%20Bernhardt.](https://pl.wikipedia.org/wiki/Eleonora_Duse#:~:text=Eleonora%20Duse%20%28ur.%203%20pa%C5%BAdziernika%201858%20w%20Vigevano%2C,r%C3%B3l%20roz%C5%82awionych%20przez%20jej%20wieloletni%C4%85%20rywalk%C4%99%20Sar%C4%99%20Bernhardt.;); słynna aktorka ELEONORA DUSE – o której dziś nikt nic nie wie.

13

<https://culture.pl/pl/tworca/wanda-siemaszkowa>; warto kliknąć, zestaw najlepszych Jej ról.

LINKI I PUBLIKACJE

- a) <https://teatr-rzeszow.pl/article/wanda-siemaszkowa?m=14>; życiorys na stronie Teatru Jej imienia w Rzeszowie.
- b) <https://culture.pl/pl/tworca/wanda-siemaszkowa>; na portalu „CULTURE”.
- c) https://encyklopedia.biolog.pl/index.php?haslo=Szko%C5%82a_Dramatyczna_w_Bydgoszczy; informacje o szkole dramatycznej w Bydgoszczy. //wiele ciekawych informacji, nawet nazwiska wykładowców.
- d) <https://encyklopediateatru.pl/osoby/17724/wanda-siemaszkowa>; w Encyklopedii Teatru.
- e) <https://www.pbc.rzeszow.pl/dlibra/publication/5860/edition/5379?language=en>; jest kilka zdjęć.
- f) <https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/w-teatrze-im-wandy-siemaszkowej-mozna-nabyc-banknot-z-podobizna-jego-patronki>; Rzeszów.
- g) <http://www.dziennikteatralny.pl/artykuly/promocja-monografii-edwarda-krasinskiego-o-arnoldzie-szyfmanie.html>; inne opracowanie autorstwa **Edwarda Krasieńskiego**.
- h) https://www.youtube.com/watch?v=kn-1J8_zPcE; o Siemaszkowej w Bydgoszczy.
- i) https://www.youtube.com/watch?v=KkGhNpJ_IYs; o Bydgoszczy, o Siemaszkowej na tle Opery Nowej w Bydgoszczy.
- j) <http://www.spacerownikteatralny.pl/miasta/bydgoszcz/wspolczesne/bydgoszcz-teatr-polski-im-hieronima-konieczki/>;
- k) <https://www.podkarpackahistoria.pl/wiadomosci/178,73-lat-temu-zmarla-wanda-siemaszkowa-wybitna-aktorka-zwiazana-z-rzeszowskim-teatrem>; kolejna informacja.
- l) <https://www.rozrywka.resinet.pl/aktualnosci/wnuczka-wandy-siemaszkowej-na-spektaklu-trzech-siostr.html>; wnuczka Bohaterki.

KSIAŻKI

- K1. Zbigniew Raszewski, *Pamiętnik gapia. Bydgoszcz, jaką pamiętam, z lat 1930-1945*, Bydgoszcz 1994.
- K2. Piotr Winter, Jerzy Derenda, *Bydgoska „Łuczniczka” i jej kopie*, Bydgoszcz 1996.
- K3. Ryszard Kabaciński, Wojciech Kotowski, Jerzy Wojciak: *Bydgoszcz. Zarys dziejów*, Bydgoskie Towarzystwo Naukowe, Bydgoszcz 1980.
- K4. Wanda Siemaszkowa: *U progu moich wspomnień teatralnych – czterdzieści pięć lat pracy scenicznej*, **LWÓW, 1932**.

ARTYKUŁY NAUKOWE
PANI KUSTOSZ Z MUZEUM W BYDGOSZCZY

(i) Anna Nadolska: Wanda Siemaszkowa – *Siłaczka* w przybytku Melpomeny. Kontrowersje wokół dyrektorki bydgoskiej sceny teatralnej w latach 1920-1922, [w:] Na przekór konwencjom. Nieszablonowe role społeczne kobiet i mężczyzn od czasów nowożytnych do 1945 roku, pod red. Magdaleny Gibiec, Doroty Wiśniewskiej, Leszka Ziątkowskiego, Księgarnia Akademicka, Kraków 2018, s. 267-295.

(ii) Anna Nadolska: *Bydgoszcz co Wandy nie chciała... Rządy dyrektorki Teatru Miejskiego z konfliktem w tle*, w: Konflikt w ujęciu interdyscyplinarnym, pod red. naukową Alberta S. Kotowskiego i Marty Rajewskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, **Bydgoszcz 2021**, s. 169-177.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Narodowe Archiwum Cyfrowe - NAC – on-line



Opis
obrazu: Wanda **Siemaszkowa**
 aktorka, reżyser, dyrektor
 teatru. Fotografia
 portretowa.
Data: 1910 - 1929
Sygnatura: 1-K-9014

Opis
obrazu: Wanda **Siemaszkowa**,
 aktorka, reżyser, dyrektor
 teatru. Fotografia portretowa.
Data: 1934
Sygnatura: 1-K-9013



Opis obrazu: Aktorka Wanda
 Siemaszkowa (siedzi) w redakcji
 IKC w Krakowie. Widoczni: Ludwik
 Szczepański (z lewej
Data: 1930-03
Sygnatura: 1-K-1078

BYDGOSZCZ – miasto gdzie nasza HEROINA mieszkała
i dyktowała Teatrowi Polskiemu (przez 2 lata)



Opis obrazu: Gmach Teatru.

Data: 1933

Sygnatura: 1-K-9516

Dziś ten budynek już nie istnieje. Po II wojnie zbudowano nowy budynek dla Teatru Polskiego. Utworzono też drugi Teatr Kameralny . Obecnie odbudowano (2019-2022) też budynek dla tegoż teatru – po latach stania w ruinie. Ma specjalizację dla dzieci.

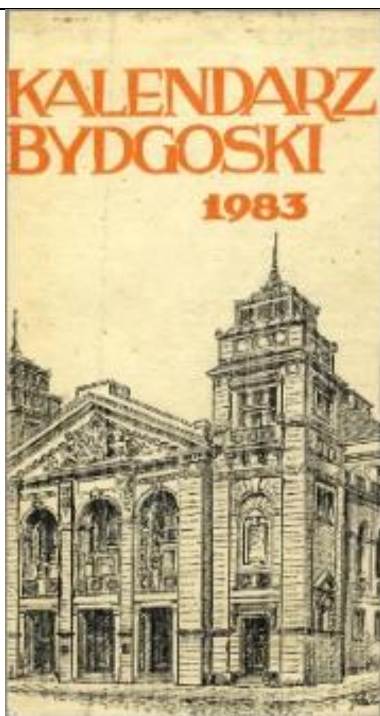
Opis obrazu:

Generał Józef Dowbor-Muśnicki
z wojskiem przejeżdża przez plac
Teatralny. W tle widoczny jest
Teatr Polski w Bydgoszczy.

Data: **1920-03**

Sygnatura: 1-H-349-2





Budynek przedwojennego teatru w Bydgoszczy



Plakat z okazji wjazdu Wojska Polskiego



Prolog. Napisał na otwarcie sezonu dramatu 1929/30 w teatrze Miejskim w Bydgoszczy Emil Zegadłowicz!!



Plakat na inaugurację działalności SIEMASZKOWEJ w Bydgoszczy!!!!!!



NAC

Opis obrazu: Karol Benda, aktor, reżyser, dyrektor teatru toruńskiego (połączonego z teatrami z Bydgoszczy)

Data: 1925 - 1926

Sygnatura: 1-K-7460

A zatem wymyślono, na poziomie województwa iż fuzja teatrów, może pomóc rozwiązać ich problemy finansowe. O teatrze w Toruniu – mamy uwagi w odcinku o innej Heroinie – Hannie Małkowskiej.

Tytuł tematu: Przedstawienie "Ormianin z Bejrutu" **Adama Grzymały-Siedleckiego** w Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie

Opis obrazu: Autor sztuki **Adam Grzymała-Siedlecki** (z lewej) z reżyserem Józefem Karbowskim.

Data: 1938-10-21

Sygnatura: 1-K-9993-1

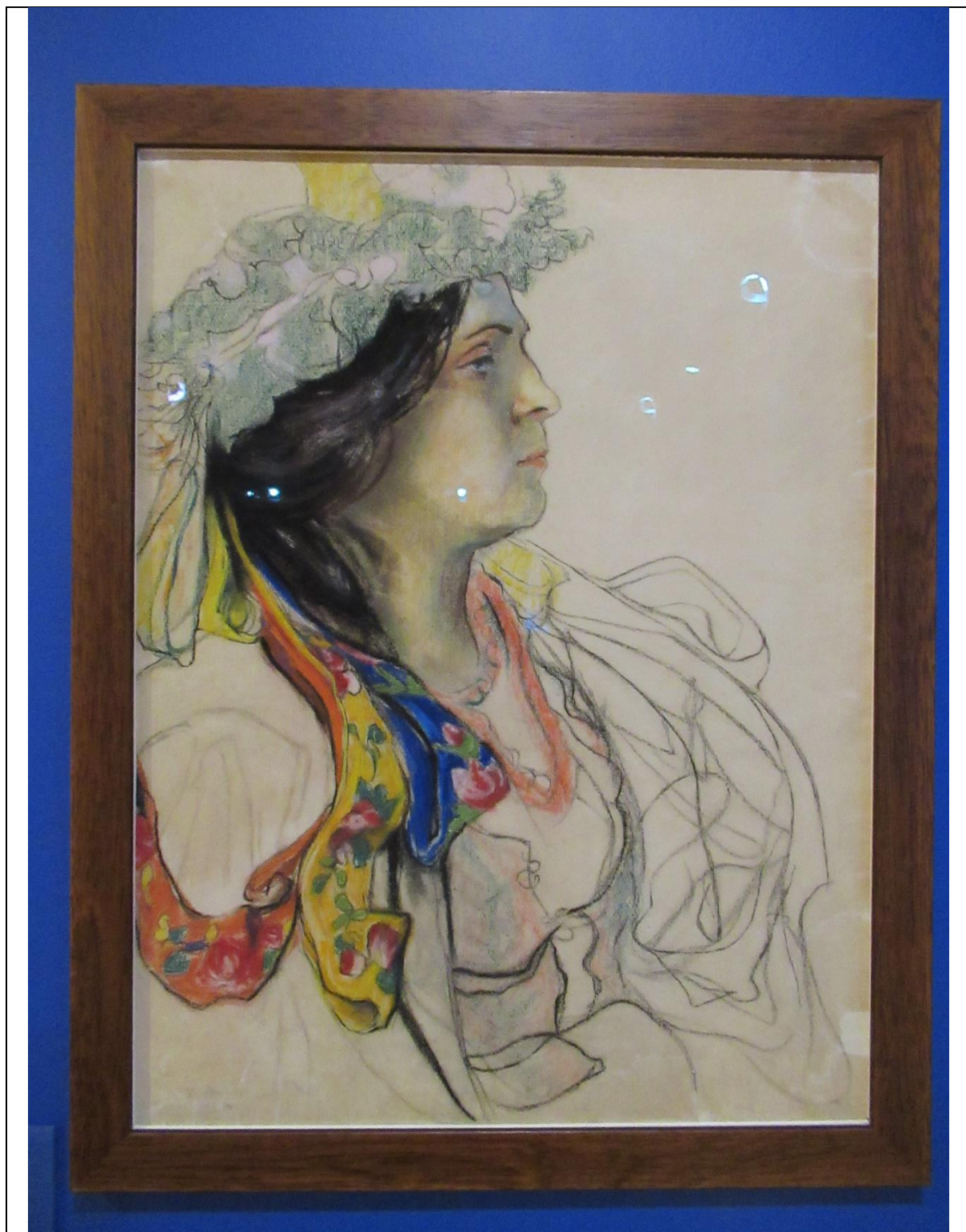




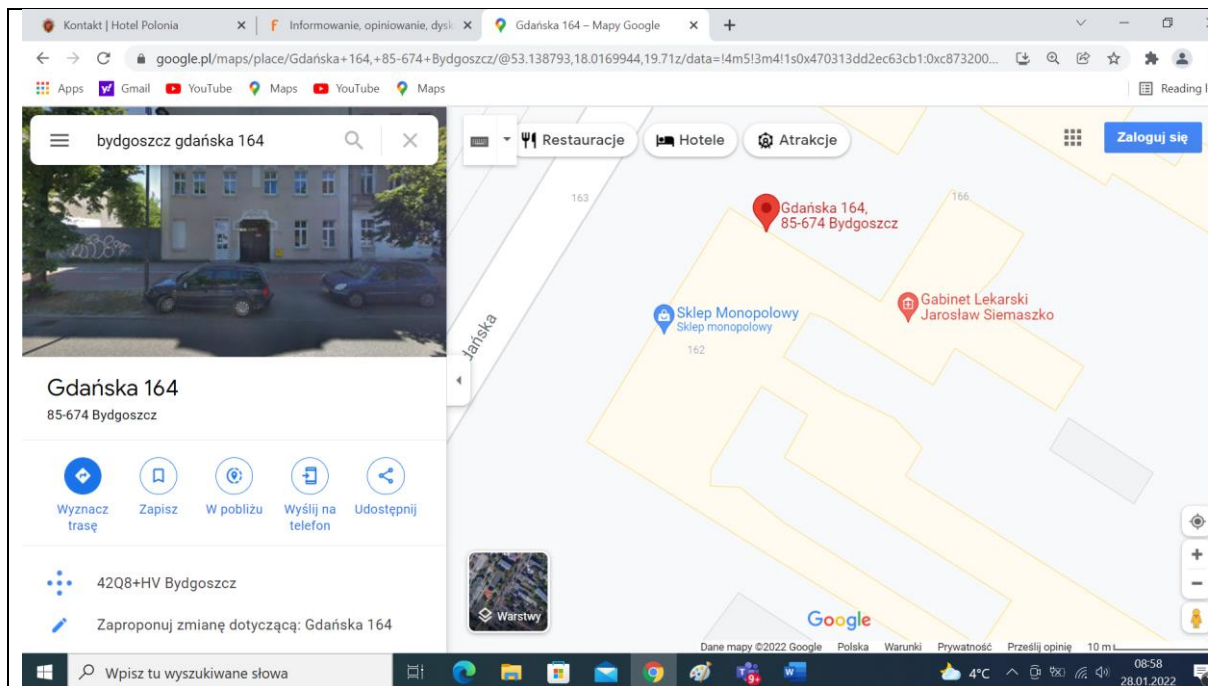
Bydgoski literat - późniejszy **kierownik literacki** Teatru Polskiego w Bydgoszcy.



Budynek w którym mieszkał, krytyk literacki i działacz teatralny Adam Grzymała-Siedlecki;
Tablica po prawej.



Wanda Siemaszkowa
jako Panna Młoda w Weselu Wyspiańskiego (Muzeum Górnośląskie w Bytomiu)!!!!!!!!!!



Printscreen z googlemaps – proszę przeczytać opisy!!!!
Kamienica ma patio, ciekawe czy numeracja sprzed wojny się zachowała.







Inne budynki przy ul Gdańskiej (w pobliżu nr 164)



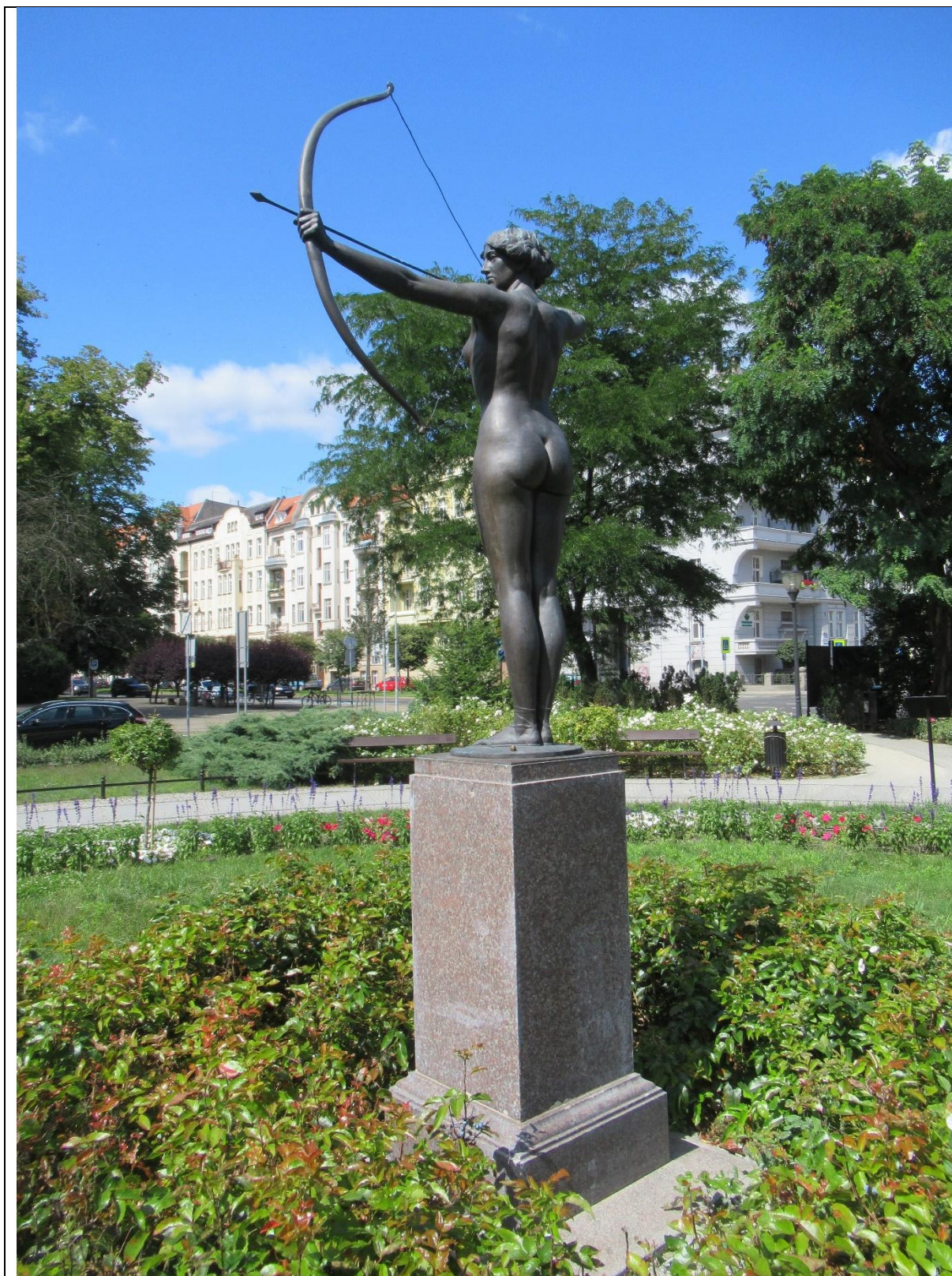
Budynek obecnego Teatru Polskiego w Bydgoszczy

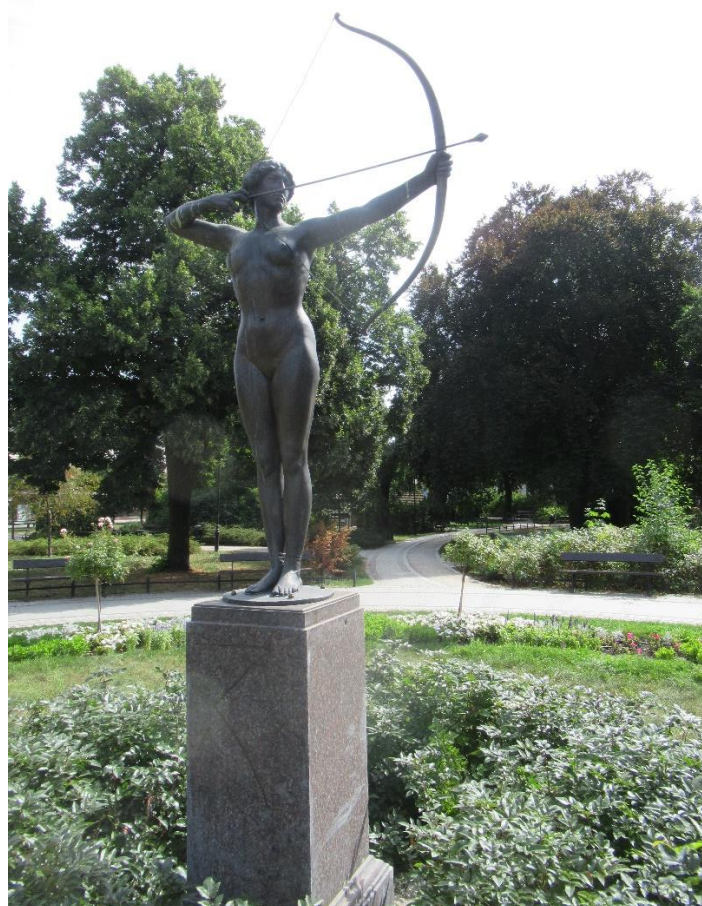


Fontanna POTOP w parku /300 metrów od teatru/

Pomnik ŁUCZNICZKI (jedno z LOGO) Bydgoszczy
Przed wojną **stał** przed budynkiem teatru, który zniszczono w czasie wojny;
obecny teatr bydgoski w tle zdjęcia







Pomnik Henryka Sienkiewicza w Bydgoszczy – przedwojenny został zniszczony przez Niemców, od razu po wkroczeniu do miasta w 1939 roku, w parku obok Teatru oraz Filharmonii



Upamiętnienie ofiar Hitlerowców – podobnych miejsc jest wiele w mieście i okolicy



Pomnik na Starym Rynku – dokładnie w miejscu rozstrzeliwań



Lista zamordowanych rzemieślników – cech rzeźników i wędliniarzy!!

Teatr im. Siemaszkowej w Rzeszowie



Narodowe Archiwum Cyfrowe


Widok zewnętrzny budynku



Narodowe Archiwum Cyfrowe

Jedna ze scen przedstawienia. Widoczni od lewej: Dorota Bielańska, Czesław Jaśkiewicz i Tadeusz Skoczycki. Rok 1936.

Z Internetu

[https://supernowosci24.pl/teatr-im-siemaszkowej-do-rozbudowy/;](https://supernowosci24.pl/teatr-im-siemaszkowej-do-rozbudowy/)[osci24.pl/teatr-im-siemaszkowej-do-rozbudowy/](https://supernowosci24.pl/teatr-im-siemaszkowej-do-rozbudowy/)laps  YouTube  Maps

Teatr im. Siemaszkowej do rozbudowy

By *Redaktorka* on 14 kwietnia 2022 · *Możliwość komentowania Teatr im. Siemaszkowej do rozbudowy została wyłączona*



Teatr im. Wandy Siemaszkowej ma być rozbudowany i w planach jest budowa nowej sceny teatralnej, ale kosztem wycięcia trzech drzew. Fot. Wit Hadło

Na działce przyległej do Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie ma być dobudowana nowa scena teatralna. W ramach rozbudowy powstanie sala teatralna dla 180 widzów, garderoba, sala prób, foyer, portiernia, punkty biletowe, bufet,

Zdjęcia wykonał eseista Stan Zawiślak oraz według podanych źródeł.